

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus VII. De reliquis ad hunc titulum pertinentibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

permittantur repetita scelera, nulla sequatur correctio, aut morum emendatio, ne scilicet rariori lapsu rarior poena illis obveniat, & minuat punientium lucrum. Unde, sicut Judex, qui Reum de se dignum furcâ, condemnat ex odio, indubiè peccat; cum ejus potestas vindicativa non extendat se ad puniendum ex odio; sic indubiè peccat Judex, qui delinquentem de se dignum eâ poenâ punit ex aviditate lucri, ob rationem eandem.

456. Quæstio igitur est, an delinquens censetur sufficienter punitus poenâ arbitrariâ, inflictâ illi quacunque? Resp. communem esse doctrinam, quæ affirmat, ut tradit Haunoldus *cit. num. 125.* cum Scaccia *cit. num. 91.* excepto duplici casu. 1. si constaret, Judicem fordibus (nimirum per munera, vel data, vel promissa, corruptum) notabiliter poenam leviolem inflixisse delinquenti, quàm consideratis omnibus circumstantijs delicti gravitas exigit; 2. si poena notabiliter levior, quàm quæ tali delicto taxata est, ex usu saltem, & consuetudine legitima, ex ignorantia, vel lata culpa Judicis, inflicta esset. Tali enim casu (quia manifestus esset dolus, aut negligentia Judicis in administratione sui muneris, quo graviter nocetur bono Reipublicæ, tam per defectum, quàm excessum poenæ) jure suppleret Superior non modò augendo poenam, in eo, quo notabiliter defecit à commensuratione cum delicto, imò & plectendotalem Judicem; sed etiam in illo, quo excessit adurgendo ejusmodi Judicem, præsertim vicio avaritiæ, ac lucri fordium, ad iniquè accepti restitutionem; cum id exigit justitia commutativa jure naturali, & divino.

ARTICULUS VII.

De reliquis ad hunc titulum pertinentibus.

457. Cùm à n. 397. egerimus de nonnullis criminibus in specie, quæ saltem in aliquibus quæstionibus, resolvimus esse mixti fori, notandum, iisdem annumerari. 1. *Sacrilegium*; cum de illo puniendo non tantum agatur in jure canonico locis variis; sed etiam civili, præsertim *l. 10.*

Tom. II.

*C. de Episc. & Cleric. & Novella 123. c. 21. §. 1. Secundò sortilegium, ex Cod. in tit. de Maledicis, Mathematicis, & aliis similibus: ac jure canonico l. 5. tit. 21. & causâ 26. q. 5. c. 10. Tertio crimen falsi, ex c. 7. de crimine falsi; & ad L. Corneliam de crimine falsi, tam in ff. quàm Cod. Quarto concubinarum, de quâ c. Nemo 32. q. 4. & in jure civili, Novellâ 14. quæ est de lenocinio, §. 1. Quintò polygamiâ, quod tamen intellige, si fiat ex libidine; si enim propter eam polygamus sit suspectus de hæresi, pertinet ad solum Judicem Ecclesiasticum; de quo V. dicta *l. 5. tit. 7. de hæreticis.* Sextò, si offendantur Ecclesiæ, de quo *lib. 5. tit. 17. de Raptoribus, incendiariis, & violatoribus Ecclesiarum.* Septimò, *Assassinium*, de quo ex professio infra *tit. 49. de Immunitate Ecclesiarum &c.**

Hac occasione, cum crimen Concubi- 458. natus numeretur inter delicta fori mixti, quæstio moveri posset, an etiam hoc dicendum sit de concubinato Clericorum cum mulieribus Laicis, sic, ut Judex Laicus præveniens Ecclesiasticum, non tantum mulierem Laicam, sed ipsum quoque concubinarium Clericum, ratione talis delicti judicare, ac punire possit? Sed ad hanc quæstionem ex dictis constat Clericos à jurisdictione fori secularis etiam in delictis omnino exemptos esse, de quo egerimus à n. 137. nec ejusmodi Judices juri suo solito jam consuetudinis, & praxis refugio; cum enim potius sit corruptela, quàm usus & praxis rationalis, prout constat tot sacris canonibus, imò & Principum secularium constitutionibus, de quibus egerimus loco supr. cit. & non consensione liberâ, sed vi, & illicitis plerumquè compulsionibus innitatur, nequit vim ullam habere adversus tot summorum Pontificum, ac Principum constitutiones; præsertim, cum etiam in Trid. sess. 25. de reform. c. 14. ubi, cum ageret de puniendis Concubinariis Clericis, subjungit: *supra dictorum omnium cognitio non ad Archidiaconos, nec Decanos, aut alios inferiores, sed ad Episcopos ipsos pertineat*: qui sine strepitu & figura judicii, & solâ facti veritate inspecta procedere possint.

R

Præ-

459.

Præter hæc not. 1. si Clericus contenti-
onem habeat adversus Clericum, in pri-
ma instantia deferendam ad proprium E-
piscopum; non prohiberi tamen partes
cum Episcopi sui consensu etiam aliū
Ecclesiasticum Judicem sibi eligere. Cen-
setur autem regulariter proprius Episco-
pus Clerici conveniendi, ad quem Actor;
sive Clericus, sive Laicus sit, actionem
vel accusationem in prima instantia de-
ferre debet, Episcopus domicilii, seu ubi
Clericus habitationem habet animo per-
manendi; argum. *L. incola*, 29. ff. *ad mū-
nicipalem*, & habetur in *c. dilecti*. 17. Di-
xi regulariter. Nam si in alia Diocesi,
in qua non residet, beneficium habet,
tunc, sicut Vassallus in causa spectante ad
feudum coram Domino directo; sic talis
beneficiatus in causa pertinente ad illud
beneficium conveniri debet coram Epi-
scopo beneficii. Et quamvis etiam in
loco Originis sortiatur quis forum juxta
dicta sup. 1. in materia tamen jurisdic-
tionis, prævalet, si quis subsit ratione do-
micii, quàm Originis; nam ratione hu-
jus quis citari non potest *absens*; secus;
ratione illius secundum dicta loco cit.

460.

Not. 2. quando in *c. nullus*. 2. h. t.
dicitur, *ne ullus Judicium secularium, et-
iam Minorem Ecclesie*, absque permis-
su Episcopi capiat, per *Minores* ibidem
intelligi, Clericos in minoribus, Laicos
oblatores, & Clericos conjugatos; si isti
contraxerunt cum unica, eaque Virgine;
in habitu, & tonsura deserviant alicui Ec-
clesiæ juxta dicta à n. 366.

461.

Not. 3. quando diximus supr. à n. 278.
etiam ratione rei sitæ in aliquo loco
sortiri quem forum, & conveniri posse
coram loci Judice, intelligendum esse de
actione, non personali, sed reali; seu,
quando controversia est de re in usmo-
di Judicis territorio sita; si alio ei titulo
non subjectus sit; aliàs enim exerceret
jurisdictionem in non subditum. Unde
ex hoc, quod aliquis sortiatur forum in
loco, ubi res sita est, malè quidam Legi-
stæ, allegantes dictam regulam dedu-
cunt, Clericos in causis civilibus coram
seculari Judice conveniendos esse contra
expressum textum *L. ult. C. ubi in rem*
actio, ibi: *Actor Rei forum, sive in rem,*

*sive in personam sit actio, sequitur. Sed
& in locis, in quibus res, propter quas
contenditur, constituta sunt, jubemus
in rem actionem adversus possidentem mo-
veri.*

Hinc quando dicitur, posse quem, a-
liàs non subditum, coram Judice loci, in
quo res, super qua quis convenitur,
conveniri, intelligendum est, si relata
ad illum Judex loci habeat jurisdictionem
aliquam coercitivam, vel in persona,
vel in bonis ejus; nam omnis jurisdic-
tio inermis est, nisi habeat vim coercitivam,
seu coactionem aliquam, juxta *L. ult. ff.
de officio ejus*, cui mandata est jurisdic-
tio, ibi: *mandata jurisdictione privato, etiam
imperium, quod non est merum, videtur
mandari, quia jurisdic-
tio, sine modica
coercitione nulla est.*

Not. 4. Laicum à Clerico convenien-
dum esse coram seculari Judice, actione
personali, & reali; quod intellige. 1. nisi
causæ profanæ, ob defectum Judicis secu-
laris deferantur ad Judicem Ecclesiasti-
cum, per *c. cum sit*, 8. h. t. & cit. *L. ul-
tima*, relata supra; intellige. 2. nisi qua-
litas adharrens causæ, istam trahat ad ju-
dicem Ecclesiasticum, ut si Parochus a-
gat contra furem *Sacrilegum*; ubi au-
tem Vassallus in causa feudali conveni-
ri debeat? constat à n. 62.

Not. 5. quando Layman. in *c. cum sit*,
8. h. t. n. 1. §. *advertite*. 2. ait, cum dicitur,
aliqua crimina esse mixti fori, debe-
re intelligi, in quæstionibus facti, *non ju-
ris*; videri accipiendum, quando quæ-
stio specialiter versatur circa jus unius tan-
tùm fori; 2. quando pendet à jure, quod
tenendum ad evitandum peccatum vel
periculum (v. g. an talis contractus sit,
vel non sit verè usurarius?) aut ubi ratio-
ne materiæ, vel qualitatis intrinsecæ,
restringitur ad jus unius tantùm fori; ut,
ubi agitur de neganda hereditate defectu
natalium allegato ex invaliditate matri-
monii, &c.

Not. 6. circa decisionem causæ Judicem,
in foro seculari, etiam agente Clerico,
vel Ecclesiâ contra Laicum, debere ju-
dicare secundum leges seculares, salvâ
tamen exemptione, & libertate Ecclesia-
stica; sic gloss. in *Clem. Dispensiosam*,
de Judic. V. *usuris*. Et ideo, si Clericus
in

In foro civili agat contra Laicum ad præstanda sibi legata ex Testamento minus solemni, v. g. non habente testes? in tali casu judicabitur contra Clericum secundum leges civiles, quippe, quibus Clericus etiam obligatur; sed solum indirectè juxta dicta lib. 1. t. 2. aliud tamen est, si legata essent ad causam piam, ut si Ecclesia in foro seculari petat legata ex testamento minus solemni, judicari debet non secundum civiles leges; quia causa Ecclesiæ in hac re privilegiata est, seu exempta, sed secundum jus naturale, & Canonicum.

466. Not. 7. Prælatos Ecclesiarum Conventualium hoc ipso, quod Capita sint talis Ecclesiæ, in utroque foro, interno, & externo, jurisdictionem habere in Collegium, seu in eos, à quibus eliguntur; constat ex c. 3. de offic. Ordin. ubi tamen nota, jurisdictionem his Prælati, si exempti non sunt, competere cumulativè cum Episcopo, ut in arbitrio Actoris sit reos coram Prælati, vel coram Episcopo convenire. Nam Episcopus est Judex ordinarius Clericorum totius Diocesis; ergo concurret cum omnibus aliis in jurisdictione fori tam externi, quam penitentialis, præterquam si per speciale privilegium, vel consuetudinem Prælati aliqui exempti sint, vel etsi non simpliciter exempti, tamen jurisdictionem in suos Clericos obtineant privativè, seu excluso Episcopo, saltem in prima instantia, aut donec defectus, vel negligentia Prælati inferioris appareat; colligitur ex c. Irrefragabili. 13. de Offic. Ordin. Et hanc jurisdictionem habent in suos Religiosos omnes Prælati Regulares, licet exempti

non sint; sic Innocent. in c. 3. eod. & Layman in c. quanto, eod.

Not. 8. Dignitatem Uxoris, quam à marito traxit, eo mortuo non extingui, nisi, soluto matrimonio, Viro inferioris conditionis nubat; sic Felinus in c. Ex parte 15. h. t. ubi Regina Angliæ, etiam mortuo Viro suo, bis Regina compellatur, nimirum ex dignitate prioris consortij Regalis; ut etiam colligitur ex L. Famina 8. ff. de Senatoribus, ibi: *Femina nupta clarissimis personis, clarissimarum personarum appellatione continentur; clarissimarum feminarum nomine, Senatorum filia, nisi qua viros clarissimos sortita sunt, non habentur. Feminis enim dignitatem clarissimam mariti tribuunt: parentes verò, donec plebeii nuptiis fuerint copulatae. Tam diu igitur clarissima femina erit, quam diu Senatori nupta est, vel clarissimo: aut separata ab eo, alij inferioris dignitatis non nupsit.*

Not. 9. ordinarium modum declinandi forum Judicis esse, si Reus conventus dicat se jurisdictioni subditum non esse; & dicitur hæc *exceptio fori declinatoria ratione personæ*; colligitur ex c. Licet, ult. h. t. Notandum autem, præter hunc modum declinandi forum ratione personæ, alios adhuc duos esse, nimirum ratione causæ, ut si Laicus conventus coram Judice seculari in causa decimarum, vel juris patronatûs, dicat eam Ecclesiasticam esse, & ad forum Ecclesiasticum spectare; ac deniquè ratione loci, videlicet, si aliquis in loco exempto, vel extra tribunal Judicis ordinarij conventus, excipiat locum non esse competentem; sic Iulius Clarus in præ-

litic. q. 31. n. 1.

